

Esi- ja alkuopetuksen pilotoinnit ja aiempien pilotointien jatkaminen lukuvuonna 2026-2027

SIVISTYS 18.02.2025 § 17

Valmistelija

Sivistystoimenjohtaja Tarja Konola-Jokinen 040 664 7787

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen, oppimisen ja oppimisen tuen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Nykymuotoisen esiopetuksen aikana esiopetus on kuulunut Torniossa varhaiskasvatuksen alaisuuteen. Lukuvuonna 2024-2025 esiopetusta annetaan kouluilla koulujen tiloissa.

Kuntaliiton mukaan nykyinen esiopetuksen järjestämismalli aiheuttaa kunnille lainsäädännöllistä ja hallinnollista päällekkäisyyttä. Esiopetus on perusopetuslain alaista toimintaa ja sitä täydentävä varhaiskasvatus puolestaan varhaiskasvatuslain alaista toimintaa.

Lukuvuoden 2025-2026 alusta 1.8.2025 lähtien esiopetuksen siirrosta varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja joustavan esi- ja alkuopetuksen pilotoinnilla olisi sekä pedagogisia, taloudellisia että henkilöstöön kohdistuvia vaikutuksia. Samoin on silloinkin, mikäli siirtoa ei toteuteta, vaan esiopetus jatkaa varhaiskasvatuksen alaisuudessa. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa luonnollisesti henkilöstövaikutukset ovat pienemmät, koska työntekijät jatkavat nykyisissä tehtävissään.

Suomessa on useilla paikkakunnilla ollut vuosien ajan ja on parhaillaankin meneillään erilaisia joustavan esi- ja alkuopetuksen ja perusopetuksen kokeiluja.

Joustavalla esi- ja alkuopetuksella tarkoitetaan useimmissa yhteyksissä joustavaa koulupolun alkua, jossa tavoitteena on tehdä esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta yhtenäisempi kokonaisuus. Lapset huomioidaan yksilöinä isommassa kokonaisuudessa, jossa lastenhoitajien, koulunkäynninohjaajien, esi- ja alkuopettajien sekä erityisopettajien yhteistyö mahdollistaa yksilöllisten opintopolkujen jatkumon. Mikäli esiopetus päädytään siirtämään perusopetuksen yhteyteen. On huolehdittava siitä, että esiopetuksessa olevalla lapsella on mahdollisuus käyttää täydentäviä varhaiskasvatuspalveluita. Näitä täydentäviä palveluita tulee miettiä tarjottavaksi joko varhaiskasvatuksen yhteydessä tai koulun iltapäiväkerhon/-toiminnan yhteydessä. Huomioitavaa kuitenkin on, ettei iltapäiväkerhon/-toiminnan yhteydessä tapahtuva hoito ole varhaiskasvatusta, eikä siten varhaiskasvatuslain alaista.

Joissakin peruskouluissa koko perusopetuksen oppimäärä, esiopetus mukaan lukien suoritetaan vuosiluokkaan sitomattomasti. Vuosiluokkaan sitomaton opetus mahdollistaa jokaisen lapsen ja nuoren etenemisen koulupolulla kohti oppivelvollisuuden loppuun suorittamista omien kehitysedellytystensä mukaisesti.

Tutkimuksen (Eskelä-Haapanen ym. 2016, Children's beliefs concerning school transition) mukaan esikoululaiset odottavat ennen koulun alkua perusopetukselta muun muassa haastavia tehtäviä, tuttuja aikuisia ja ympäristöä sekä ystävien pysymistä samoina kuin esikoulussa, mutta toisaalta pelkäävät uutta ympäristöä ja sen rakenteita, kouluun sopeutumista, koulumatkaa, uusia aikuisia ja ystävyys-suhteiden muodostumista.

Näihin esikoululaisten odotuksiin joustava esi- ja alkuopetus pystyy todennäköisesti vastaamaan paremmin kuin esiopetus säilyessään varhaiskasvatuksen yhteydessä.

Muita tavoitteita joustavalla esi- ja alkuopetuksella ovat:

- Kelpoisen henkilöstön nykyistä parempi hyödyntäminen
- Lasten ja perheiden kokemus yksilöllisen kasvun ja kehityksen huomioimisesta.
- Perusopetuksen henkilökunnan kokemukset siitä, että he pääsevät hyödyntämään osaamistaan ja ammattitaitoaan aiempaa laajemmin.

Esiopetuksen siirto perusopetukseen tulee tehdä hallitusti, henkilökuntaa ja kuntalaisia kuullen. Pilotointi jakso mahdollistaisi henkilöstön ja huoltajien kuulemisen kokemusten karttuessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus jakavat vuosittain myös avustuksia erilaisiin kokeilu- ja kehittämistoimiin. Niiden hyödyntäminen tässä yhteydessä olisi erittäin suotavaa. Kokeilu- ja kehittämishankkeiden seuranta on sivistystoimenjohtajan, varhaiskasvatuspäällikön ja sivistysjohtoryhmän tehtävä.

Joustavan esi- ja alkuopetuksen aloittamisen ja esiopetuksen siirtymisen perusopetuksen alaisuuteen myötä tarkoitus on, että kaikkien nykyisten työntekijöiden työt jatkuvat sellaisessa työajassa kuin ne tälläkin hetkellä ovat. Työntekijöiden määrää ei ole tarkoitus kokeiluilla vähentää.

Esittelijä	Sivistystoimenjohtaja Konola-Jokinen Tarja
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta hyväksyy pilotoinnit lukuvuodeksi 2025-2026 1) Arpelan koululla esiopetuksen siirtämisen perusopetuksen alaisuuteen ja 2) Hannulan koululla joustavan esi- ja alkuopetuksen aloittamisen
Päätös	Hyväksyttiin.
SIVISTYS 18.02.2026 5657/12.07.00.00/2025	
Valmistelijat ja lisätiedot	Sivistystoimenjohtaja Tarja Konola-Jokinen, tarja.konola-jokinen@tornio.fi Johtava rehtori Katri Keisu, katri.keisu@tornio.fi

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen, oppimisen ja oppimisen tuen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Nykymuotoisen esiopetuksen aikana esiopetus on kuulunut Torniossa varhaiskasvatuksen alaisuuteen. Lukuvuodelle 2026-2027 tehdyissä suunnitelmissa esiopetusta annetaan kouluilla koulujen tiloissa ja lisäksi Näätsaaren koululla varhaiskasvatuksen yhteydessä. Seminaarin esiopetuksen tilat ovat vielä helmikuussa 2026 tulevan lukuvuoden osalta järjestelyn alla.

Kuntaliiton mukaan nykyinen esiopetuksen järjestämismalli aiheuttaa kunnille lainsäädännöllistä ja hallinnollista päällekkäisyyttä. Esiopetus on perusopetuslain alaista toimintaa ja sitä täydentävä varhaiskasvatus puolestaan varhaiskasvatuslain alaista toimintaa.

Lukuvuoden 2025-2026 alusta 1.8.2025 lähtien tehdyllä esiopetuksen siirrolla varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja joustavan esi- ja alkuopetuksen pilotoinnilla on ollut sekä pedagogisia, taloudellisia että henkilöstöön kohdistuvia vaikutuksia.

Suomessa on useilla paikkakunnilla ollut vuosien ajan ja on parhaillaankin meneillään erilaisia joustavan esi- ja alkuopetuksen ja perusopetuksen kokeiluja.

Joustavalla esi- ja alkuopetuksella tarkoitetaan useimmissa yhteyksissä joustavaa koulupolun alkua, jossa tavoitteena on tehdä esiopetuksesta ja perusopetuksen kahdesta ensimmäisestä vuosiluokasta yhtenäisempi kokonaisuus. Lapset huomioidaan yksilöinä isommassa kokonaisuudessa, jossa lastenhoitajien, koulunkäynninohjaajien, esi- ja alkuopettajien sekä erityisopettajien yhteistyö mahdollistaa yksilöllisten opinpolkujen jatkumon. Mikäli esiopetus päädytään siirtämään perusopetuksen yhteyteen, on huolehdittava siitä, että esiopetuksessa olevalla lapsella on mahdollisuus käyttää täydentäviä varhaiskasvatuspalveluita. Näitä täydentäviä palveluita tulee miettiä tarjottavaksi joko varhaiskasvatuksen yhteydessä tai koulun iltapäiväkerhon/-toiminnan yhteydessä. Huomioitavaa kuitenkin on, ettei iltapäiväkerhon/-toiminnan yhteydessä tapahtuva hoito ole varhaiskasvatusta, eikä siten varhaiskasvatuslain alaista. Pilotointikouluissa näistä asioista on huolehdittu.

Tutkimuksen (Eskelä-Haapanen ym. 2016, Children's beliefs concerning school transition) mukaan esikoululaiset odottavat ennen koulun alkua perusopetukselta muun muassa haastavia tehtäviä, tuttuja aikuisia ja ympäristöä sekä ystävien pysymistä samoina kuin esikoulussa, mutta toisaalta pelkäävät uutta ympäristöä ja sen rakenteita, kouluun sopeutumista, koulumatkaa, uusia aikuisia ja ystävyys-suhteiden muodostumista.

Näihin esikoululaisten odotuksiin joustava esi- ja alkuopetus pystyy todennäköisesti vastaamaan paremmin kuin esiopetus säilyessään varhaiskasvatuksen yhteydessä.

Esiopetuksen siirto perusopetukseen tulee tehdä hallitusti, henkilökuntaa ja kuntalaisia kuullen. Pilotointijaksojen jatkaminen ja laajentaminen Tornion kaupungin eri yksiköissä mahdollistaisi laajemman henkilöstön ja huoltajien kuulemisen kokemusten karttuessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus jakavat vuosittain myös avustuksia erilaisiin kokeilu- ja kehittämistoimiin. Niiden hyödyntäminen tässä yhteydessä on erittäin kannattavaa. Kokeilu- ja kehittämishankkeiden seuranta on sivistystoimenjohtajan, johtavan rehtorin, varhaiskasvatuspäällikön ja sivistysjohtoryhmän tehtävä. Tällä hetkellä suunnitelmissa on myös muun muassa lähikuntien välisenä yhteistyönä hakea parhaillaan haussa olevaa rahoitusta Opetus- ja kulttuuriministeriön erillisenä valtionavustuksena myönnettävää rahoitusta kunnille, joiden oppilasmäärä tulee ennusteiden mukaan merkittävästi pienenemään. Hakuaika kyseiselle rahoitukselle päättyy 23.4.2026.

Johtavan rehtorin, koulunjohtajien, rehtoreiden, varhaiskasvatuspäällikkö Kelonevan ja päiväkodin johtaja Ylisaukko-ojan kanssa tehtyjen suunnitelmien mukaan joustavat esi- ja alkuopetuskokeilut jatkuisivat lukuvuonna 2026-2027 seuraavasti:
Hannulan koulu: luokka 0-2 joustava esi- ja alkuopetuksen luokka koulun tiloissa luokanopettajan vetämänä sekä varhaiskasvatuksen hoitajan ja erityis(luokan)opettajan tukemana.

Arpelan koulu: esiopetusluokka koulun tiloissa luokanopettajan vetämänä ja yhdysluokka 1-2 luokanopettajan vetämänä. Lisäksi esiopetusluokkaan tulee erillisen tarkastelun jälkeen tarvittaessa varhaiskasvatuksen hoitaja ja luokkaan 1-2 koulunkäynninohjaaja.

Uusina pilotointikokeiluina lukuvuodelle 2026-2027 on tarkoituksena aloittaa seuraavat kokeilut:

Kivirannan koulu: joustava esi- ja alkuopetuksen luokka 0-1 luokanopettajan vetämänä ja varhaiskasvatuksen hoitajan tukemana.

Kyläjoen koulu: joustava esi- ja alkuopetuksen luokka 0-1 luokanopettajan vetämänä ja varhaiskasvatuksen hoitajan tukemana ja yhdysluokka 1-2 luokanopettajan vetämänä ja koulunkäynninohjaajan tukemana.

Joustavan esi- ja alkuopetuksen aloittamisen ja esiopetuksen siirtymisen perusopetuksen alaisuuteen myötä tarkoitus on, että kaikkien nykyisten työntekijöiden työt jatkuvat sellaisessa työajassa kuin ne tälläkin hetkellä ovat. Lasten lukumäärän vähetessä työntekijöiden lukumäärää tullaan tarkastelemaan pitkällä tähtäimellä, esimerkiksi eläköitymisten myötä. Lasten lukumäärän vähetessä ennakoitua on, että määräaikaista työ- ja virkasuhteita voidaan jatkossa vähentää ja näin saavuttaa kaupunginvaltuuston 15.12.2026/§151 päätöksen mukaiset säästöt.

Esittelijä

Sivistystoimenjohtaja Konola-Jokinen Tarja

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta hyväksyy pilotointien jatkon Arpelan ja Hannulan kouluissa sekä uudet pilotoinnit lukuvuodeksi 2026-2027.

Päätös
